

LASVA SÕNUM

Number 2 (2)

Märts 2005

Kuulsuste nädal Lasva valla lasteaias

Lasva valla lasteaedades, Kääpal ja Lasval, peeti 21. – 25. veebruarini kuulsuste nädalat. 4-7 – aastased lapsed lõikasid ajalehtedest ja ajakirjadest välja mitmete kuulsuste pilte. Järgmisel päeval sorteeriti fotod eraldi gruppidesse – poliitikud, näitlejad, saatejuhid, lauljad ja mitmed kunstinimesed. Tööd jätkus veel kolmandakski päevaks, kui liimiti fotod grupeeritult ühemõdulistele paberitele. Nüüd oli võimalus tähtede kirjutamist harjutada. Tuli ju kuulsustele nimed ka alla kirjutada. Pärast mitmepäevast tööd saime lõpuks kõik lehed kokku köita ja nii valmiski kummaski, nii Kääpa kui Lasva rühmas, oma kuulsuste raamat.

2-3- aastased lapsed valisid kuulsuste töövahendeid – mikrofone, palle, suuski ja isegi suusatajaid. Õpetaja uuris lastelt, kas nad teavad üldse, kes on kuulsus. Julgelt hõikas Üllar: "Mina". Kui õpetaja tahtis teada, et kas president ka kuulus on, ja et kes üldse on meie president, vastas sama hääl: "Minu ema". Vahvalt vastas ka Eva-Grete, kui küsiti, kas lapsed tunnevad mõnda kuulsust: "Minu issi". Minu issi teeb palkmaju. Minu issil on nuud (kanuud), millega saab jõge mööda sõita. Suuremate laste seas siiski oli mõni laps, kes teadis meie presidendi ja peaministri nime. Üllatav, kui palju riigitegelasi ja muid kuulsusi teadis Kristjan.

Kääpa rühma lapsed külastasid raamatukogu, kus tädi Karmen oli organiseerinud huvitava vastuvõtu. Ta tutvustas lastele kuulsaid eesti lastekirjanikke Eno Rauda ja meie oma Võrumaa meest Edgar Valterit ning luges raamatust "Sipsik" ühe loo. Lapsed said näha nende pilte, raamatuid ja Edgar Valteri joonistusi.

Tädi Karmen oli organiseerinud lastele ka ühe põneva mängu, kus lastel tuli üles leida peidetud tähekaardid, mille kokkupanemisel moodustusid Edgar Valteri, Eno Rauda ja nende teoste nimed. Suured tänud raamatukogutädi Karmenile, kes tegi sealviibimise nii põnevaks, et lapsed ei tahtnud sealt enam lahkudagi.

Õpetajate soov oli kutsuda selleks nädalaks külla ka mõni meie kandist pärit kuulsus. Nii mõnelgi tekkis mõte kutsuda külla mees, kes on kindlasti kuulus nii meie vallas kui kaugemalgi. Mees, kelle ametist lapsed tegelikult suurt midagi ei tea. Helistasime oma vallavanemale Jüri Nassarile ja palusime teda külla. Nagu kartsi-me, oli vallavanema töökalender selleks nädalaks juba iga-suguseid ametikohustusi täis. Kuid meile anti lootust, et järgmisel päeval kella kümne paiku püüab vallavanem siiski meie jaoks aega näpistada.

Järgmisel hommikul sõidutas juhataja Evi juba varakult Kääpa rühma 4-7 aastased lapsed Lasvasse, et ka nemad üritusest osa saaksid. Ja täpselt kell kümme astuski meie uksest sisse vallavanem ise. Jõudmata talle viisakalt toolil istet pakkuda, istus onu Jüri juba sõbralikult põrandale laste sekka, (keeldudes pakutud toolist) ja asus huviga nende muljeid kuulama. Kedagi katkestamata kuulas meie „kuulsus“ kõigepealt ära kõik laste muljed – kasside-koerte, õdedevendade nimed, vanused jne.

Edasi said lapsed teada, mida kujutab endast üldse vallavanema töö. Loomulikult pole võimalik nii väikestele inimestele rääkida kõigest, mida teeb vallavanem, küll aga sellest, mis puudutab last ümbritsevat. Onu Jüri rääkis ka sellest, millised soovid ja unistused temal seoses vallaga on. Ta rääkis plaanist lasta istutada Otsa, Tsolgo, Kääpa ja Lasva küladesse lilli ning mõnda kohta ka värviliste lehtedega pöösaid, et ka sügisel oleks paik ilus. Vallavanem kutsus lapsi üles prahti mitte maha viskama ja korrale kutsuma oma sõpru, tuttavaid ja pereliikmeid, keda näevad seda tegemas. Sama ka siis, kui murtakse puid (palju istutatud puid on kannatada saanud

Lasva pargis). Omalt poolt lisame, et on tõesti õige õpetada lapsi juba mu-dilaseeas, kui lapses kujunevad õiged käitumisharjumused, hoidma puhtust ja korda. Meie elu ei kulge ju ainult omas majas või korteris. On meeldiv kodust väljuda, kui sind ümbritseb puhtus ja kaunis loodus – see viimane on veel meie kandi eeliseks võrreldes linnaga.

Küsisime vallavanemalt, millal võiks uus lasteaed valmida. Saime teada, et selleks on praegu küll raske raha leida, kuid töö selle tarvis käib kogu aeg. Onu Jüri palus lastel märkida üles, millisenah tahaksid nad valla uut lasteaeda nii seest kui väljast näha. Lubasime seda teha ja talle teada anda.

Täname vallavanemat Jüri Nassarit, et ta leidis suurte asjaajamiste kõrvalt aega ka kõige väiksemate jaoks ja meile nii toreda kohtumise võimaldas.

Kuulsuste nädal lasteaias näitas, kui vähe teavad tegelikult lapsed nii meie kohalikest kui riigi tähtsatest inimestest. Lapsed teadsid täpselt, kes on Maie ja Valdur, Baari-Annika, -Liis ja -Paavo, kuid inimesed, kes meie eluolude eest hoolitsevad, on lastele võõrad.

Helen Harak
Lasva valla lasteaiapäetaja

Aasta parim kohaliku elu edendaja Võrumaal on vabakutseline muusik Kait Tamra

Kui Kait asus mõned aastad tagasi oma vanaisa majja Tammikul (Pindi k), ei kujutanud ta endast tüüpilist uusasunikku. Tal on aastate jooksul õnnestunud alles hoida kõik sidemed kogukonnaga ja kohapealse kultuuri- looga. Ta on hakanud järjekindlalt tegutsema külarahva huvides. Tema eestvedamisel on kogukonnal õnnestunud tõmmata laiema avalikkuse tähelepanu Paidra järve ja selle ümbruse hoidmisele ning looduskaitse küsimustele. Kait on nii lauldes kui ka muudes ettevõtmistes aidanud mõtestada looduse, kodu ja inimese seoseid, tuletanud paljudele meelde looduse (rahas) mõõtmata ilu. Koos kodukandi looduse kaitsmisega on käivitunud ka

kahe küla koostöö, on hakatud tehtud plaane tasapisi ellu viima. Alguse sai diskussioon avaliku sektori ja kogukonna vahel; varem hoidis külarahvas vallajuhtidega distantsi.

Kait on tuntud muusik, kes hindab kohalikku elu ja omakultuuri. Kontserdid on viinud teda nii laia maailma kui ka suurematesse ja väiksematesse kohtadesse üle Eesti. Kaidi muusikuteed märgivad plaadid "Vana sann" koos Celia Roose ja Indrek Kaldaga ning "Kõigel on kõigea seos".

See on osake loost, mis esitati Kait Tamra kohta Pindi külaseltsingu, seltsingu Paidra ja Pindi Loodushoid ning Lasva Vallavalisuse poolt konkur- sile Võrumaa Aunimetus.

8. veebruari Võrumaa Teatajast loemegi, et Võru Maavalitsuse poolt korraldatud konkursil tunnistati Kait Tamra möödunud aasta parimaks kohaliku elu edendajaks.

"Tema teened on Paidra järve ümbruse hoidmisele ja looduskaitsele tähelepanu tõmbamises ja kodukoha arengu üle diskussioonide algatamises. Ka oma muusikas väljendab ta looduse sõbralikkust ja keskkonnasäästlikkust," põhjendas maavanema kohusetäitja Krista Paal komisjoni otsust. Tiitli üleandmine toimus Vastseliina rahvamajas 23. veebruaril.

Asjatoimetajad olid **Kadri Koreinik ja Silja Vijar**

Kus asub mullatoidu restoran?

Tegelikult on see hoopiski fotonäitus "Mullatoidu restoran" Võrumaa muuseumis Võrumaa kunstnikelt Peeter Lauritsalt ja Ain Mäeotsalt. Teatavasti elab Peeter Laurits meie vallas- kaunis Kütiorus.

"Mullatoidu restorani" fotod annavad tsivilisatsioonile edasi sõnumi: kui me ei peata ökokriisi, hävi- me ise. Selles pole aga midagi hirmsat, sest siis saavad edasi elada need, kellel siiani eluvõimalust polnud. Siinjuures muheleb Peeter Laurits ise ja toob näiteks kaunikuuelised liblikad, sitikad – satikad ja ussid, kelle

toiduks me siis ise oleme. Seda kõike väljendavad ka suureformaadilised fotod.

See fotonäitus iseenesest on minu jaoks üks eriskummaline asi, mida ma näinud olen. Vahest meenutab see aastate eest Lasva valla- majas Toomas Kalve näitust "Surnud lindude elu". Ka seekord on fotokunstnik Toomas Kalve üheks tegelaseks piltide sünni juures.

Fotonäitus, mis on kogu Euroopa (Berliin, London, Helsingi) ja peaaegu kõik Eestimaa linnad läbi rännanud, on omanäoline ja jättis mulle positiivse mulje.

Soovitan kõigil kunstilembelistel inimestel näitust Võrumaa muuseumis külastada.

Silja Vijar
Näituse külastaja

Võrumaa kunstnik Peeter Laurits.

Puuetega inimeste päev Lasva Rahvamajas

2005.a. veebruarikuu tõi Lasva valla kodanikele kaks võimalust omavaheliseks suhtlemiseks teelaua ääres.

17. veebruariks olid Lasva rahvamajja kutsutud kõik valla puuetega inimesed osalema Võrumaa Puuetega Inimeste Koja poolt korraldatud üritusele "Võrdsed võimalused –

inistusest reaalsuseks".

Nõukogude Liidu päevil sellist määratlust, - puuetega inimene ja tema õigused, olla täisväärtuslik riigikodanik, ei tunnistatud. Sellised inimesed paigutati kinnistesse asutustesse, et nad ei häiriks "õitsvat sotsialismi." Käesoleval ajal on igal inimesel, vastavalt tema

võimetele, õigus eneseteostamisele ja osalusele ühiskondlikus elus.

Kohaletulnud said informatsiooni sotsiaalhoolekande, toetuste ja puuetega inimeste abistamisest tööturule siirdumisel. Lisaks veel teisigi kasulikke teadmisi.

Kalle Arumäe

Taaskohtumine Pikakannul

21. kuupäeval olid Lasva valla Lasva piirkonna eakad palutud Pikakannu kooli vanasse koolituppa, et ühiselt meenutada möödunud: ajastu enne ja pärast Teist maailmasõda ning tänapäeva oma poliitiliste vastuoludega. Koolipere poolt oli kokku pandud väike kultuuri-programm: esi-

nes vanemate klasside tütarlaste laulansambel laulude ja luuletustega. Vapralt laulsid algklassi neli mehehakatist (igauks küll omal viisil), kuid tõsiselt üht isamaalist laulu, mis oli

1935.a. Eestile uueks hümniks kavandatud.

Vallavanem, härra Jüri Nassar, andis ammendava ülevaate kavandatavatest ettevõtmistest vallas, valla "rahakotist"

tehtavate kulutuste kohta jne. Saadi teada, et peaaegu 50% valla eelarvest kulutab vald koolide, lasteaedade ja sotsiaalhoolduse peale.

Kooli direktor, proua Astrid Hurt teatas, et õpilaste toitlustusrahad, õppesõidud ja teised transpordi kulutused kaetakse valla eelarveliste vahenditega.

Ligi kolmetunnisel koosistumisel saadi otseinformatsiooni vallas toimunud ja toimuva kohta.

Vallavalitsus on astunud õige sammu, et regulaarselt jagada oma kodanikele teavet vallas toimuva kohta, hajutades sellega nurgataguseid "kõlakaid" desinformatsiooni.

Kahju on neist, kes saades kutse, ei pidanud vajalikuks austada kutsujaid oma osavõtuga. Sellest on tõepoolest kahju.

Kalle Arumäe

Lasva naisrühm Vurr tantsulaagris Vilustes

Kui algab sügis, algab ka Lasva naisrühma Vurr tegus tantsuaasta. Esimesel korral kohtudes tekkis mõte, et võiks korraldada tantsulaagri.

18-20.veebruari tegimegi trenni Viluste Põhikooli võimlas. Esimesel õhtul võtsime õppust kergemalt, sest paljudel meist oli raske tööpäev seljataga. Käisime saunas ja lõõgastusime.

Reede õhtul jõudis kohale ka massöör Talvi koos poja Peetriga Tallinnast. Nemad olid meiega koos laagri lõpuni. Kõik, kes soovisid, said endale tunni massaažiseansi. Oma kogemusest võin öelda, et kondid ragisesid, oli väga

valus, aga pärast olin nagu uus inimene.

Laupäeva hommikul, kui olime juba soojenduse teinud, saabus meile külla kõhutantsuõpetaja Riina Tartust Kõhutantsu Seltsist. Üritasime siis 2-3 tunniga sellest stiilist aimu saada ja endast parima anda. Õppisime selgeks ühe tantsu, mida proovime omal käel edasi harjutada ja teistelegi näidata. Pärast lõunasööki harjutasime usinalt Võrumaa tantsupeo tantse edasi. Vahepeal käisime värskes õhus väikesel jalutuskäigul ja siis tagasi trenni. Õhtul, pärast sauna ja sööki, kogunesime kõik massöör Talvi

juhendusel hingamisharjutusi tegema. Talvi on taimetoitlane ja ta rääkis meile oma mõtte- ja eluviisidest ning vabastavast hingamisest. Viimase proovisime ka omal nahal ära. Lõpus pidime talle seletama, millised olid meie tunded ja reaktsioonid. Mõnel hakkas paha, mõni jäi magama.

Pühapäevaks said kõik tantsud läbi tantsitud ja jõudiski kätte kojuminek. Kõik osalejad leidsid, et laager oli igati mõnus kogemus

Täname Talvit, Riinat, Kristat, Tiina Kööri, õpetaja Ulvit ning bussijuhte Kuldarit ja Aarnet.

Pille Puškina

Emakeelepäev - 14. märts

Eesti keele ja kultuuri päeva hakati esimese eesti luuletaja Kristjan Jaak Petersoni sünniaastapäeval tähistama 1996. aastal. Selle päeva tähistamise mõtte algataja oli Sondas elav kooliõpetaja ja keeleteadlane Meinhard Laks. 1999. aastal kuulutati emakeelepäev riiklikuks pühaks. Sel päeval korraldatakse teemakohaseid üritusi kogu Eestis, eelkõige koolides ja kultuuriasutustes.

Latsõpõlv oll illos

Esä kynõli umast latsõpõlvõst nii: Oll 1978 . aasta kevväi. Lumi oll joba kaonu, järve pääl oll viil iä. Lätsimi naabripoiskõsõga järve pääleq sääreväristajaga sõitma. Ollimi paar tsõõri järvele pääleq tennüq, ku käve hirmus prõks ja miq sattõmiq läbi iä vette. Sääreväristaja jäi järvepõhja, esiq ronisimiq kuigi vällä. Juussõmiq kipõstõ naabripoiskõsõ poolõq, vahõtimi rõivaq ja lätsi kodo ku õigõ miis. Aga nahatäüs oll õks soolan, sest tuu jant koton tiidmätä jääq-es.

Ka imä kynõli esä jutu pääleq uma luu:

Olli kuuõaastanõ plikakõnõ, ku imä tõi kolhoosi tallist hobõsõ, et kardogit äestädä. Minno hobõsõ lähküle es lastaq. Ku imäl sai kardogapõld äestätüs ,läts tä tarrõ juuma , hobõsõ kütse vankri külge. Nüüd oll mul paras aig pruuvi hobõsõga sõita, pästse Tiina vankri küllest vallalõ, ukõrdi kuigimuudu tälle sälgä ja saimiq mynõ sammu astu, ku imä tull suurõ joosugõ... Sai edimedseq triibulisõq.

Aga syski oll latsõpõlv illos aig.

Martin Mikson
Kääpä Põhikuul 4.kl

Vanemad kooli.

Pühapäeval, 27. veebruaril toimus Tallinnas, Olümpia konverentsikeskuses konverents „Vanemad Kooli“. Registreerunud oli üle 300 lasteaedade ja koolide hoolekogude liiget, õpetajat ja lastevanemat üle kogu Eesti. Avasõnas esitas Ago Künnap, Eesti Lastevanemate Liidu asutaja ja Tartu Ülikooli professor üleskutse „kooli hoolekogust peab kujunema kooli juht“. Edasises võtsid sõna oma ala asjatundjad.

Konverentsi teemasõnavõttudes toodi esile tänase haridussüsteemi kitsaskohti, esitati uuringute tulemusi ja pakuti lahendusi. Konverentsil esinenud 10 lektorit esitasid oma kogemusi ja mõtteid koolisüsteemi olemusest ja selle parandamise võimalustest. Pärastlõunane sessioon jagas osalejad kahte suuremasse gruppi, kus esimeses tutvustati konfliktide lahendamise võimalusi ja teises kooli konkurentsieeliste äratundmist ja väljaarendamist. Ise osalesin konfliktide lahendamise töögrupis, kus konkreetsete elust võetud näidete najal töötati välja mõlemat konflikti poolt rahuldavad lahendused. Nüüd aga kokkuvõtlikult konverentsil kuuludust.

Aleksander Pulver, hariduselt psühholoog, tutvustas Koolide Healuindeksit (HI), mis võimaldab hinnata koolikeskkonda, kui isiksuse arengu ja heoluga seonduvat. Healuindeks on küllalt uus abinõu välja selgitamiseks olukorda, milles me täna oleme. Healuindeksi väljaselgitamisel osalevad nii õpetajad kui õpilased, kus erinevate psühholoogiliste ja subjektiivsete väidete summeerimisel kujuneb tulemus, mis iseloomustab konkreetset koolikeskkonda. Pilootuuringu tulemusel, mis eelmisel aastal Eestis läbi viidi annab HI meile teada, et eesti koolides on õpilaste oskus ja uskumus elus toime tulla väga madal, ja haridussüsteemi muutused peaksid olema suunatud selle probleemiga tegelemisele.

Dr. Tiiu Kuurme, TPÜ kasvatus-teaduste teaduskonna dotsent, esines teemal „Kooli missioon ja kooli tegelikus“. Esmalt tutvustades kooli klassi-

kalist rolli ühiskonnas, lükkas ta järgneva, 2000 a. uuringu tulemustega ümber näiliku tegelikkuse ja tõi esile hulgaliselt probleeme huvitavas sõnastuses. Uuringu eesmärk oli selgitada, kuidas koolis käimine elamus- ja tundetasandil väljendub, mille nimel koolis käiakse ja lõpuks kuidas iseend selles süsteemis leitakse. Šokeerivad olid tulemused, mis näitasid, et tundide sisu ja huvitatus oli vaid 30% ja et õpetaja pandud hinde tähendus ületab mäekõrguselt asjast arusaamise, ehk sisu tähenduse. Kurb kuid tõi, et õpetajate tujud ja sellest juhitud käitumine olid väga suure tähtsusega õpilaste koolipäeva edukuses. Õpilaste emotsionaalsed hinnangud koolielust olid 4/5 juhtudel negatiivsed (tegemist oli küll linnakoolide uuringuga). Üks kurb tõdemus uuringust, kus leiti et õpetaja, kes peaks olema õpilasele usaldusväärne partner ja toetaja, annab otse vastupidiselt õpilastele kaasa veendumuse süsteemi rutiinsusest, muutumatusest. Õpilased, välja peamiseks rutiinsest kohustusi täis koolikeskkonnast, kus õpetaja ei suuda ja ei taha luua nendega kontakti, põgenevad kompensatsiooniks aktiivsesse inimsuhete keskkonda.

Erkki Piisang, kuaaegne kutsekooli direktor, tõi lihtsaid näiteid ja abinõusid oma koolipraktikast. Tema leidis suurima probleemina, et põhikoolist kutsekooli tulnud õpilased ei oska õppida. Põhikoolis on õpilased elanud hinnete saamise nimel ja kui tuleb hakata õppima teadmiste ja kogemuste omandamiseks, siis nad lihtsalt ei tea, kuidas seda teha. Kõlama jäi vajadus õpilastes välja kujundada personaalne õppimisstiil põhikooli astmes, samuti nagu ka arusaamine teadmiste vajalikkusest.

Soomest konverentsile esinema kutsutud külaline, Eesti Instituudi lektor Jaana Vaasamaa tutvustas Soome, kui 2004 aastal PISA uuringu tulemusel maailma konkurentsivõimelise ma haridussüsteemiga riigi edu fenomeni. Tähtsaima erinevusena Eesti haridussüsteemist jäi kõlama koolieel-

se algõpetuse ja algkooliõpetuse tähtsustamine Soomes. Algharidussüsteemis töötavate õpetajate tööd hinnatakse väga kõrgelt, kuna see on aeg kus õpetaja saab avada õpilase arengueeldused. Soomes on kooli ülesanne toetada lapse arengut. Soomes on kooli vastutus lapse arengu ees selgelt suurem, kui kodu oma. Püstitatud on eesmärk, kus laps peab saavutama oma arengueelduste vastava parima tulemuse iseenda jaoks. Soomlane soovis meile edu, mille trumbiks tõi Eesti kodu ja Eesti õpetaja tähtsuse.

Ivar Männamaa, projekti Hea Alguse tegevjuht, tutvustas 1994 a. Georg Soros'i poolt toetatud programmi ideid ja eesmarke. Programm toetab isiku kujundamist iseseisvalt mõtlevaks kodanikuks. Programm on tänu heale „lülitumisele“ eesti hariduskeskkonnas tänagi elujõuline ja edasiarenev, toetab haridussüsteemis töötavaid õpetajaid täiend- ja ümberõppes, osaleb uuringutes.

Tegevpraktikud, koolidirektorid Ale Sprenk Krabi Põhikoolist, Rita Rumm Tallinna Sikupilli Keskkoolist ja Anne Nõgu Rakvere Erakoolist tutvustasid endi näidete põhjal lahendusi ja abinõusid hea kooli püsimise ja arendamise-kujundamise nimel. Kool peab leidma oma teed, kujundama missiooni, mis teda edasi kannaks.

Tervikuna jättis konverentsil kuuldu hea tunde, et hariduselu kitsaskohtadega tegeldakse ja tahtmine õiget suunda seada on olemas. Informatsiooni arhiivis tolmuvate uuringute näol on palju, millest rakenduslike otsusteni jõudmine ei tohiks olla keeruline. Samas ei anna meie ülepolitiiseeritud eesti elukeskkond kui vana sõna kombel „nokk kinni saba lahti“ rabelda, ilma kuhugi edasi liikumata. Ja probleemid hariduses aina jätkuvad....

Peeter Viiard
Pikakannu PKI hoolekogu esimees

Magus Sõbrapäev Lasva valla lasteaedades

Lasva Reformierakonna piirkondlik organisatsioon (RE PK0) otsustas 14. veebruaril, sõbrapäeva puhul, meeles pidada oma valla lasteaialapsi.

Komme ja õnu jagati nii Lasva kui Kääpa rühmadesse. Lapsed ja lasteaiaõpetajad olid sellisest tähelepanekust meeldivalt üllatunud ning tänulikud, et neid sõbrapäeval meeles peeti. Ühiselt leiti, et sellised hea tahte avaldused laste suhtes on väga teretulnud ning võiks muutuda traditsiooniliseks.

Helen Harak, Lasva valla lasteaiaõpetaja

Vallavanema veerg

"Kus on koera kodu?". Eks ikka seal, kus koer on võetud armastusest looma vastu, vajadusest tema järgi või ka majanduslikel kaalutlustel. Tean Lasva vallas paljusid peresid, kus koerapidamise aluseks on eelnevad põhjendused. Olen ka ise koeraomanik ning meie pere krants on soetatud armastusest ja ka vajadusest looma vastu.

Looma omandamine on lihtne, vaja vaid muretseda kutsikas ja tegeleda

temaga. Ajal, kui kutsikast on saanud täiskasvanud koduloom, võib juhtuda nii, nagu seda paljude puhul juhtub.

Saan peaaegu igal nädalal telefonikõnesid, suulisi pöördumisi, aga ka rahalisi arveid probleemide kohta, mis kaasnevad meie armsate loomakestega. Vahest juhtub seda nädalas isegi mitmeid kordi. Vahest tundub, et vallavanem peaks hakkama teie koerte eest hoolitsejaks või nende kasvata-

jaks, vald peab kinni maksma teie koera kinnipüüdmise ja hoidmise (ca 800 krooni ühe koerakese kohta). Või on vaja hoopis koeraomanik korrale kutsuda ja rakendada nende suhtes haldusõigusrikkumiste seadust (trahvida koeraomanikku!).

Armas vallakodanik. Loodan sinu mõistvale suhtumisele kaaskodanike, oma lemmikloomakeste suhtes. Koera kodu on siiski seal, kus on sinu kodu.

TASUB TEADA

Mullatööde teostaja meelespea töö telekommunikatsiooni rajatiste kaitsevööndis ja rajatistes.

Kaeve- ning muude mullatööde teostamisel telekommunikatsiooni rajatistel ning nende kaitsetsoonis on nii telekommunikatsioonirajatiste haldaja, kohalikud omavalitsused kui ka Eesti vabariigi seadusandlus kehtestanud rida nõudeid, mida kaeve- ning mullatöid teostav füüsiline või juriidiline isik on nende tööde käigus kohustatud täitma.

Sideseadmete liinirajatiste kaitsevööndis tegutsev isik peab kinni pidama kehtivatest kitsendustest. Liinirajatiste kaitsevööndis on ilma liinirajatiste omaniku/ volitatud esindaja kirjaliku loata (edaspidi **tööluba**) või volitatud isiku järelevalve töötaja juuresolekuta keelatud:

- ehitada, rekonstrueerida või lammutada hooneid ja rajatise, teha mistahes mäe-, laadimis-, süvendus-, lõhkamis-, üleujutus-, niisutus- ja maaparandustöid, istutada ja langetada puid ning põõsaid;
 - Õhuliinina rajatud liinirajatiste puhul sõita masinate ja mehhanismidega, mille üldkõrgus maapinnast koos veosega või ilma on üle 4,5 m;
 - Pinnases paikneva liinirajatise puhul töötada löökmehhanismidega, planeerida pinnast, teha mullatöid sügavamal kui 0,3 m, küntaval maal sügavamal kui 0,45m ning ladustada ja teisaldada raskusi;
- Veekogus paikneva liinirajatise puhul paigaldada veesõidukite liiklusterahendusi ja poisid ning lõhata ja varuda jääd.

Sideliinirajatiste järelevalve spetsialist Võru maakonnas:

Rein Lätt - tel. 782 1646; GSM 53412206; rein.latt @eltelnetworks.com

Kiriku teated.

Tänavu täitub 70 aastat EELK Pindi koguduse asutamisest. Et koostada ülevaadet koguduse käekäigust, on lugejatele palve: kellel kodus fotomaterjali või trükiseid (laululehti, kuulutusi jne), mis kajastavad koguduse elu, ehitamisi, kiriku remonti või nõukogude võimu ajal tehtud leerilaste pilte jne, võtta ühendust koguduse kantselei või toimkonna liikme Kalle Arumäe`ga.

Pindi kalmistule on maetud enamus endisi koguduse täiskogu, juhatuse liikmeid ja kirikuvanemaid.

Nende matmiskohtade kohta puuduvad andmed. On palve anda koguduse kantseleisse sellekohast informatsiooni.

Pindi kalmistule on maetud Vabadussõjas langenud **KARL TUUR, GUSTAV ILM, TANIEL PÄHNI, JAAKOB HUUL, KARL KIROSTIN JA VIDRIK RIST**, kelle viimne puhkepaik on siiani tuvastamata. Samuti on täpsemalt teadmata, kuhu on maetud **VILMA ROOTS**.

Palume inimesi, kellel on sellekohast informatsiooni, teatada sellest EELK Pindi koguduse kantseleisse.

Teadmiseks

Võrumaa Vaegkuulajate Ühing palub Sind, kui Sul on mingil põhjusel probleeme kuulmisega või tead Sa seda olevat oma lähikonnas või naabruses elavatel inimestel, siis anna sellest teada valla perearstile või valla sotsiaalosakonnale. Püüame Sind aidata kuuldeaparaadi ja teiste vaegkuulajatele vajalike abivahendite hankimisel (spetsiaalne, kuulmispuuetega inimestele kohandatud võimendusega telefon). Oma liikmetele vahendame kuuldeaparaatidele vajalikke patareiseid, akusid ja otsikuid ning nende remonti. Korraldame oma liikmetele kokkutulekuid Võrus, kus esinevad tuntud lektorid meditsiini alalt, turismireise Eestimaa huvitavatesse kohtadesse jne.

Meie kontaktisik Lasva vallas on Kalle Arumäe telef. 78 98 241

Lasva Sõnum ootab kaastöid järgmisse numbrisse 2. maiks 2005.a. Artiklid saata e-postiga lle.jooger@mail.ee, karmen.liping@mail.ee või tuua Lasva või Kääpa raamatukogusse

Koduteenused puuetega inimestele

Üks sotsiaaltöö arengusuundadest on üleminek toetuste maksmiselt teenuste osutamisele. 1. aprillist annab riik puuetega inimeste hoolduse korraldamise täielikult üle omavalitsustele. Iga abivajaja üle otsustatakse konkreetselt tema abivajadusest lähtudes ja isikliku eluga toimetulekuks pakutakse teenuseid.

Kõik puudega inimesed, kellele oli määratud hooldaja, **hinnatakse** täiskasvanute hoolekande spetsialist Ilve Treumuthi poolt ära veel märtsi kuu jooksul (kui seda juba tehtud ei ole). Hindamise tulemused vaatab läbi täiskasvanute hoolekande komisjon, kuhu kuuluvad sotsiaal- ja meditsiinitöötajad. Komisjoni **otsused** võivad olla järgmised:

Puudega inimene **ei vaja hooldusteenust**. Kui inimene ei jää otsusega rahule, siis võib ta selle vaidlustada vallavalitsuses. Viimasel on õigus saata puudega inimene spetsialistidest koosnevasse rehabilitatsioonikomisjoni (tööealine inimene) või geriaatrilise hindamise komisjoni (pensionär). Kui ka uus otsus ei rahulda inimest, võib ta selle vaidlustada Maavanema juures.

Puudega inimene **vajab paigutamist hoolekandeaasutusse**. Sotsiaalosakond leiab sobiva asutuse ja korraldab paigutamise.

Puudega inimene **vajab koduhooldusteenust**.

Hooldust hakkab osutama inimene, kes elab abivajajaga samas hoones või vahetus naabruses. Kuna sellise tegevuse aluseks on vabatahtlikkuse printsiip, siis hakkab **hooldaja** saama hooldajatoetust. Toetuse suurus hakkab olenev ma mitte puude raskusastmest, vaid tegelikust abivajadusest.

Hooldust hakkab osutama **avahooldustöötaja**. Suurematesse küladesse võtame tööle osalise töökoormusega hooldustöötajad ning täiendavalt ühe avahooldustöötaja, kes hakkab teenindama kaugemaid piirkondasid. Viimane hakkab osutama ka transporditeenust.

Kõik hooldajad määratakse abivajaja nõusolekul. Hooldaja ja abivajaja vahel sõlmitakse leping, kuhu pannakse kirja kõik osutatavad teenused. Vähemalt 1 kord aastas on võimalik teha lepingusse muudatusi.

Lastel ja abikaasal on esimeses järjekorras kohustus abistada oma abivajavaid pereliikmeid. Kui nad ei saa seda teha oma elukoha, töötamise või puudulike oskuste tõttu või on ise abivajajad, siis saab abi paluda vallavalitsuselt. Kui pereliige teeb puudega inimese heaks samu toiminguid, mida ta ka ise vajab (nt ahju kütmine, poes käimine, toidu valmistamine), siis tema selle eest enam toetust ei saa. Tasustatav tegevus peab olema suunatud ainult puudega inimese abistamisele.

Kõik tööealised hooldajad, kes alates 1. aprillist vabanevad hooldaja kohustustest, saavad ennast arvele võtta Tööhõiveametis.

Edaspidi on koduhooldusteenust võimalik saada: mitte ainult puuetega inimestel, vaid ka vanuritel ja nendel tööealistel inimestel, kelle tervislik seisund on ajutiselt halvenenud (nt peale operatsiooni, pikemaajalise haiguse ajal jne.). Selleks esitab abivajaja avalduse valla sotsiaalosakonnale. Abivajajast võivad teatada ka sugulased, naabrid või perearst. Abivajajale viiakse läbi hindamine ja komisjon otsustab hooldamise määramise.

Teeme kõik selleks, et uus teenuste süsteem käivituks võimalikult väikeste viperustega ja loodame kõigilt mõistvat suhtumist.

Info telefonil 7898247
Sotsiaalosakond

Pindi ja Paidra külaseltside ühisest vastlapäevaüritusest

Ilmataadiga ei olnud eriti vedanud, aga laita kah ei tasu, sest mõnus oli olla metsas, kus tuuleit kõigutas puid piisavalt tugevasti. Lumehelbed keerlesid uhkelt lõkke ümber suitsu sees. Tore oli olla sellise ilmaga männimetsas ja vaadata järve peale, kus tuisupoiss tegi lumega toredaid lennutusi.

Osavõtjaid oli igas eas, ei jäetud väikesi lapsigi koju. Üks tähtis tegelane oli Lumeit ehk Lumememm, kes hoidis sellel üritusel silma peal. Lumeit jagas kõigile rinnalipikud ja soovis pikka liugu, sest mida pikem liug, seda pikem kasvab lina.

Kuna liumägi oli tallamata, ei saanud kelgutada kaugemale – lina jääbki tänu sellele lühikeseks. Pärast liulasku kinnitati keha hernesupi ja vastlakuklitega, mõni sai isegi valged vuntsid nina alla. Söömine lõpetatud, alustati jõukatsumist köieveoga.

Võistkondades oli neli naist ja neli meest nii Pindist kui ka Paidrast. Kõit tõmmati järvejääl. Võitis Pindi võistkond, sest seal olid turskemad osalejad. Uisutajatele oli tehtud jääle ringrada, kus võistelda said nii poisid kui ka tüdrukud. Kõiki võitjaid premeeriti väikeste meenetega. Paidra külava-

nem Ove oma abikaasa Vaikega olid ettevõtjate poolepealt kõige aktiivsemad. Pindi rahva aktiivsust ei olnud just võistluste korraldamise osas näha. Osavõtjate arv ületas üle seitsmekümne inimese, olgu pealegi, et ilm oli tuisune. "Õigõ peremiis ei aja uma pinnigi tarõst vällä, kui maa om taivaga üten kuun," ütles vanarahvatarkus. Aga mõtsan oll olla väega illos. Mina rohkõmp ei nakka kitmä, sest, kes olli kohal, nuu inemise otsustagõ esi edesi.

Riitsaarõ Lainõ
Paidra küläst

Meeldetuletuseks maainimesele!

Jüri seob ja Mihkel laseb lahti! See tähendab, et maainimese aasta algab jüripäeval. Mihklipäevaks peavad saagid salves olema.

Jüripäeval seotakse magajatel Jüridel hommiku vara jalad sängi külge kinni. Jürid peavad midagi lubama, siis päästetakse nende jalad lahti (Vigala)

Lasva Vallavolikogu Istungi töö

14. jaanuar 2005

Kinnitati:

- maamaksu määr 2005 aastaks;
- teeregistri pidamise põhimäärus;
- valla asutuste töötajate töötasud;
- katastriüksuste sihtotstarbed.

Arutati:

- 2005.aasta vallaelarvet

11. veebruar 2005

Kinnitati:

- 2005.aasta vallaelarve;
 - koolide ja lasteaia pedagoogide töötasustamise alused;
 - katastriüksuste sihtotstarbed;
- Anti vallavalitsusele nõusolek:
- garaažiboksides ostmiseks valla bussidele;
 - katlamaja ruumide võõrandamiseks.

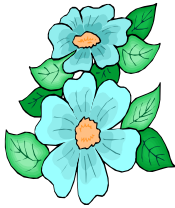
Vallavolikogu otsuste, määruste ja protokollidega saab tutvuda Lasva valla interneti koduleheküljel www.lasva.ee, vallakantseleis ja raamatukogudes.

Lasva Valla 2005.a. eelarve

TULUD		KULUD	
Füüsilise isiku tulumaks	4 305 000.-	Valla-ja linnavolikogu	169 100.-
Maamaks	500 000.-	Valla-ja linnavalitsus	1 204 240.-
Ehitusloa väljastamise riigilõiv	2 500.-	Reservfond	258 675.92
Kasutusloa väljastamise riigilõiv	3 500.-	Muud üldised teenused	7 000.-
Vallasekretäri toimingutelt riigilõiv	1 000.-	Muud üldised valitsussek.teen.	123 000.-
Laekumised haridusasutuste maj.tegev.	657 500.-	Valitsussektori võla teenindamine	96 000.-
Laekumised kultuuri maj.tegev.	13 750.-	Muu avalik kord	14 300.-
Laekumised sotsiaalasutuste maj.tegev.	486 800.-	Maakorraldus	229 500.-
Laekumised elamu-ja komm.maj.tegev.	142 000.-	Maanteetransport	890 000.-
Üüri- ja rendi tulud	20 000.-	Üldmajanduslikud arendusprojek	60 000.-
Laekumised õiguste müügist	1 000.-	Muu majandus	147 000.-
Muu kaupade ja teenuste müük	50 000.-	Jäätmekäitlus	35 000.-
Koolipiim	59 350.-	Heitveekäitlus	50 000.-
Õppelaenu kustutamine	25 550.-	Bioloogilise mitmekesisuse kait	70 000.-
Koolitoit	173 000.-	Veevarustus	85 000.-
Kohalike teede hoid	371 000.-	Tänavavalgustus	40 000.-
Tasandusfond lõige 1	3 698 000.-	Elamu-ja komm.majandus	229 000.-
Tasandusfond lõige 2	5 533 000.-	Kalmistud	20 000.-
Üleriigilise tähtsusega maardlate kae	22 000.-	Hulkuvate loomadega seotud tegevus	3 000.-
Kohaliku tähtsusega maardlate kae	10 000.-	Üldmeditsiiniteenused	7 000.-
Laekumine vee erikasutusest	8 000.-	Muu tervishoid	15 000.-
Vaba jääk	1 927 975.92	Spordikoolid	80 000.-
Kohustuste vähenemine	368 400.-	Sporditegevus	45 000.-
KOKKU:	17 642 525.92	Laste muusika-ja kunstikoolid	170 000.-
		Laste huvimajad ja keskused	15 000.-
		Lasva raamatukogu	328 400.-
		Kääpa raamatukogu	135 700.-
		Tsolgo raamatukogu	101 600.-
		Lasva rahvamaja	716 900.-
		Tsolgo rahvamaja	95 100.-
		Kultuuriüritused	97 000.-
		Seltsitegevus	8 500.-
		Ringhäälingu-ja kirjastamisteenu	10 000.-
		Muu vaba aeg.kultuur	119 000.-
		Eelharidus-lasteaed	883 600.-
		Kääpa Põhikool	4 276 930.-
		Pikakannu Põhikool	2 259 030.-
		Teistele OMV hariduskulud	740 000.-
		Õpilasveo eriliinid	310 000.-
		Muud hariduse abiteenused	21 000.-
		Muu haridus	193 700.-
		Muu puuetega inimeste sots.kai	497 000.-
		Eakate sotsiaalhoolekandeamatu	1 108 350.-
		Muu eakate sotsiaalne kaitse	26 900.-
		Muu perekondade ja laste sots	285 000.-
		Riiklik toimetulekutoetus	1 000 000.-
		Muu sotsiaalne kaitse	366 000.-
		KOKKU:	17 642 525.92

ÕNNITLEME JUUBILARE JA EAKAID SÜNNIPÄEVALAPSI

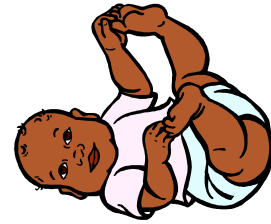
Meeta Vaht 97

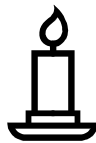
Elmar Venne 95
Eha Trumm 75
Hans Palgi 75
Ilme Vardja 70
Julius Pilman 65
Andrus Treier 65
Enda Kallaste 65
Aavo Raja 60
Elvi Tatrik 60
Aime-Koidula Juhkam 60
Anne Kokk 60
Valentina Asi 55
Silja Vijar 55
Taimo Korving 55
Nikolai Ugodnikov 55
Velli Varkel 55
Mati Lüüs 50

UUED VALLAELANIKUD

*Kui on kodus kõige väiksem
hällimõõtu põngerjas,
siis on kindel - kõigist vahvam
on seesama põngerjas.*

Carena Org — 01.02.2005

Meie hulgast on lahkunud

*Mis tulema peab, see tuleb, kellel otsa saab aeg, see läheb.
Minnes võtab ta lambist tule ja süütab taevasse tähe.
V. Osila*

Valter Liiv — 11.02.2005
Evald Krebetsk — 09.02.2005
Hugo Varkel — 07.02.2005

Kultuurikaja Lasva vallas läheneval kevadel

- 11. märts** - Kohviõhtu Üllar Jörbergiga **kell 21.00** Lasva rahvamajas
21. - 23. märts- Klaasehistöö kursus koolivaheajal lastele
Lasva Käsitööseltsis
01. aprill- Tsolgo rahvamajas Võrumaa Külade Päev
14. aprill - Järgmine taaskohtumine Lasva valla küpses eas daamide ja härradega **kell 13.00** Lasva rahvamajas
22. aprill- Jüriöö jooks, jürituli ja disko Lasval
29. aprill- Koolide Taidluskonkurss **kell 12.00** Lasva rahvamajas
30. aprill- Volbriöö ja disko Lasva rahvamajas.

Rahvakalendri tähtpäevi

Lihavõtted (munapäevad ehk ülestõusmispäevad, kiigepäevad, kevadpäevad – liikuivad päevad, algavad esimesel täiskuupäeval pärast kevadist pööripäeva).

Päev tähistas Jeesuse Kristuse surnust ülestõusmist. Sellele järgnevad teine ja kolmas lihavõttepäev, mis lõpetasid paastuaja.

Kõige levinum lihavõttega seotud tava Euroopa maades ja ka Eestis on munade värvimine, kinkimine ja söömine. Sel päeval on olnud sajandite vältel palju vabas õhus pidutsemist ja ringiliikumist, nagu kogu vaikselt nädalal. 19. sajandil ja 20. sajandi alguses on meil noormehed käinud külapiid mune korjamas, samuti ristilapsed ristivanematelt neid saamas. Muutus toimus täisealiseks saamise, varem ka leeris käimise järel, sest sellest ajast alates pidid hoopis ristilapsed ristivanematele mune kinkima.

Lõuna-Eestis algas lihavõttest kiikumisaeg. Kiikumisel oli varem maagiline tähendus ja seetõttu ka kindel algus ja lõpp. Kuna algus sattus olulisele kriitilisele päevale, siis tähendas see ühtaegu tervise, elujõu ja õnne loomist endale ja

karjale. Kiige püstitamine oli noormeeste ülesanne, 19. sajandil toodi selle tasuks kiigeseppadele kindaid ja võid, kindlasti aga ka mune.

Kiikumine oli erakordselt oluline noorte lõbustus, mille juurde kuulusid laulmine, mängud, jõukatsumine, tants.

- Looduslikest vahenditest sobivad munade värvimiseks sibulakoored, pipar, tee, kaselehed (viha küljest), punane kapsas, mustikad, lilleõied.
- Looduslike vahenditega värvitud munadel tuleb muster paremini esile, kui neid pärast toiduõliga määrada.

Kalorivaene omlett

Munavalge kloppida õhulisemaks, segada sisse hakitud maitserohelist, tomativõi paprikakaunakuubikuid, maitsestada ja valada pannile üle praetud lahja liha või saia/ leivakuubikute.

Lehte toimetasid:

Ülle Jõõger, Karmen Liping, Anneli Perlov, Kaie Lehes, Aimar Parve, Silja Vijar.

Lehe trükk:

Lasva Vallavalitsus